

Nationaal Archief
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Nummer Toegang: 3.03.18.24

**Inventaris van het archief van het Vrederecht en
Rechtbank van Enkele Politie van het Kanton Gouda,
1811-1838**

Versie: 29-10-2020

I. Heidebrink

Nationaal Archief, Den Haag 1996

This finding aid is written in Dutch.

I N H O U D S O P G A V E

Beschrijving van het archief.....	5
Aanwijzingen voor de gebruiker.....	6
Openbaarheidsbeperkingen.....	6
Beperkingen aan het gebruik.....	6
Materiële beperkingen.....	6
Aanvraaginstructie.....	6
Citeerinstructie.....	6
Archiefvorming.....	7
Geschiedenis van de archiefvormer.....	7
Geschiedenis van het archiefbeheer.....	8
Inhoud en structuur van het archief.....	9
Inhoud.....	9
Verwant materiaal.....	10
Beschikbaarheid van kopieën.....	10
Beschrijving van de series en archiefbestanddelen.....	11
Vrederecht van het kanton Gouda.....	11

BESCHRIJVING VAN HET ARCHIEF

Naam archiefblok:

Vredegerecht en Politiegerecht te Gouda

Archiefbloknummer:

35608

Omvang:

33 inventarisnummer(s) 2,51 meter

Taal van het archiefmateriaal:

Het merendeel der stukken is in het Nederlands

Soort archiefmateriaal:

Normale geschreven documenten, geen bijzondere handschriften

Archiefdienst:

Nationaal Archief

Locatie:

Den Haag

Archiefvormers:

Het vredegerecht en de rechtbank van enkele politie te Gouda

Samenvatting van de inhoud van het archief:

Vredegerechten fungeerden als lokale rechtbanken sedert 1811. Het archief van het Vredegerecht te Gouda bevat voor de periode 1811-1838 audiëntiebladen, minuten van civiele akten, een fragment van een vonnisboek en een register van terechtzittingen van de rechtbank van enkele politie.

Aanwijzingen voor de gebruiker

OPENBAARHEIDSBEPERKINGEN

Volledig openbaar.

BEPERKINGEN AAN HET GEBRUIK

Reproductie van originele bescheiden uit dit archief is, behoudens de algemene regels die gelden voor het kopiëren van stukken, niet aan beperkingen onderhevig. Er zijn geen beperkingen krachtens het auteursrecht.

MATERIËLE BEPERKINGEN

Het archief kent geen beperkingen voor het raadplegen van stukken als gevolg van slechte materiële staat.

AANVRAAGINSTRUCTIE

Openbare archiefstukken kunnen online worden aangevraagd en gereserveerd. U kunt dit ook via de terminals in de studiezaal van het Nationaal Archief doen. Om te kunnen reserveren dient u de volgende stappen te volgen:

1. [Creëer een account of log in.](#)
2. Selecteer in de archiefinventaris een archiefstuk.
3. Klik op 'Reserveer' en kies een tijdstip van inzage.

CITERINSTRUCTIE

Bij het citeren in annotatie en verantwoording dient het archief tenminste éénmaal volledig en zonder afkortingen te worden vermeld. Daarna kan worden volstaan met verkorte aanhaling.

VOLLEDIG:

Nationaal Archief, Den Haag, Vrederecht en Politiegerecht te Gouda, nummer toegang 3.03.18.24, inventarisnummer ...

VERKORT:

NL-HaNA, Vrederecht Gouda, 3.03.18.24, inv.nr. ...

Archiefvorming

GESCHIEDENIS VAN DE ARCHIEFVORMER

Tegen het einde van de achttiende eeuw kwam er in de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden kritiek op de wijze waarop justitie was georganiseerd. In bijna iedere provincie was een provinciaal gerechtshof maar van eenduidige jurisdictie was geen sprake. Na 1795 kwamen er in de Bataafse Republiek veranderingen maar het systeem als zodanig bleef bestaan. Nederlands Limburg en Zeeuws-Vlaanderen vielen echter vanaf 1795 al onder Frankrijk en waren dus al bekend met het vrederecht. In 1806 kent men in het Koninkrijk Holland een Nationaal gerechtshof, Departementale Gerechtshoven en gemeentelijke rechtbanken.

Onvrede over de berechting van kleine burgerlijke zaken en het ontbreken van eenheid bij de nauwelijks centraal gecontroleerde Franse rechtbanken leidde er vanaf 1789 toe dat er geleidelijk een nieuwe rechterlijke organisatie ontstond, gebaseerd op ruim 6000 vrederechten (justices de paix). Dit Franse voorbeeld inspireert en al in 1796 stelt een Groningse commissie de instelling van een Nederlandse variant van de vrederechter voor. Maar pas vanaf 1811, na de volledige inlijving van het Koninkrijk Holland bij Frankrijk (9 juli 1810) komen er op grond van de wetten van het Keizerrijk overal vrederechten in de kantonhoofdplaatsen die de hoofdplaats van een departement of arrondissement zijn. De rechtbank van enkele politie bestaat uit één vrederechter of één burgemeester.¹

Kort na de inlijving van ons land bij Frankrijk werd de rechterlijke indeeling geregeld nl. bij Keizerlijk Decreet d.d. 18 October 1810.

In elk kanton werd een vrederecht en eene rechtbank van enkele politie opgericht. Gedurende het geheele bestaan der vrederechten, tot 1 October 1838, bleef deze rechterlijke indeeling gelden, behoudens eenige wijzigingen, vastgesteld bij Koninklijk Besluit d.d. 27 April 1824. Hierbij werd aan het arrondissement Leiden toegevoegd het kanton Woerden en aan het arrondissement Gorinchem het kanton Schoonhoven, welke beide kantons van de provincie Utrecht werden afgescheiden. Bovendien werden de gemeenten, die volgens het Decreet van 21 October 1811 behoorden tot het kanton Kuilenburg, uitgezonderd de gemeenten Kuilenburg en Beest (die bij de provincie Gelderland werden ingedeeld), vereenigd tot een nieuw kanton Vianen, dat aan het arrondissement Gorinchem werd toegevoegd.

De competentie van den vrederechter in zaken van contentieuze rechtspraak werd geregeld in art. 10 e. v. van het Keizerlijk Decreet d.d. 8 November 1810; hij had de berechting over alle persoonlijke rechten en roerende zaken tot eene waarde van 50 francs zonder appèl en tot eene waarde van 100 francs met appèl; over vorderingen tot vergoeding van schaden, toegebracht aan land en veldgewassen; over grensgeschillen; over vorderingen tegen den huurder tot herstel aan huizen; over kwesties van loon, arbeidsovereenkomst, belediging enz. Zaken van volontaire jurisdictie waren aan den vrederechter opgedragen door art. 405 e. v. van den Code Napoléon (benoeming van voogden), art. 476 van dien Code (emancipatie), door art. 907 e. v. van den Code de Procedure Civile (verzegeling van boedels) enz.

Van de vonnissen, door den vrederechter in civiele zaken gewezen, kwam men in appèl bij de rechtbanken van eersten aanleg.

Volgens het Décret Impérial d.d. 21 October 1811 behoorden tot dit kanton de gemeenten: Boskoop, Gouda, Reeuwijk en Sluipwijk.

¹ Bron: Dapperen, H.J.M. van, De vrederechter in Nederland 1811-1838 : (La justice de paix en Hollande 1811-1838), proefschrift, Erasmus Universiteit, Rotterdam, 1991).

GESCHIEDENIS VAN HET ARCHIEFBEHEER

Bij akte dd. 28 november 1933 gaf het Algemeen Rijksarchief het archief van het vredegerecht van het kanton Gouda 1811-1838 in bewaring aan burgemeester en wethouders van Gouda.

Inhoud en structuur van het archief

INHOUD

De Streekarchiefdienst Hollands Midden heeft op het materiaal een nadere toegang gemaakt bestaande uit "analyses", dat wil zeggen samenvattingen van aktes. Deze nadere toegang is in de vorm van een geautomatiseerd gegevensbestand beschikbaar in de studiezaal van de Streekarchiefdienst Hollands Midden (Groeneweg 32, 2801 ZD Gouda, tel. nr. 01820-16135).

Verwant materiaal**BESCHIKBAARHEID VAN KOPIEËN**

Inventarisnummers van dit archief zijn niet in kopievorm beschikbaar

BESCHRIJVING VAN DE SERIES EN ARCHIEFBESTANDDELEN

VREDEGERECHT VAN HET KANTON GOUDA

Volgens Décret Impérial d.d. 21 October 1811 behoorden tot dit kanton: Gouda, Boskoop, Reeuwijk en Sluipwijk.

- 1-2** Audiëntiebladen.
1812-1838 2 banden
Audiëntiebladen met répertoire van het jaar 1811 bevinden zich in inventarisnummer 3.
- 1** 1812 - 1832 mei
2 1832 juli - 1838 september
- 3-30** Minuten van civiele akten. 28 banden
1811-1838
Elke band loopt over één jaar; in de band van het jaar 1811 bevinden zich tevens de audiëntiebladen over dat jaar en de répertoires, zowel van de audiëntiebladen als van de civiele akten.
- 3** 1811
4 1812
5 1813
6 1814
7 1815
8 1816
9 1817
10 1818
11 1819
12 1820
13 1821
14 1822
15 1823
16 1824
17 1825
18 1826
19 1827
20 1828
21 1829
22 1830
23 1831
24 1832
25 1833
26 1834
27 1835
28 1836
29 1837
30 1838
- 31** Vonnisboek van de vrederechter in zijn kwaliteit van politierechter.
1811 augustus-december. 1 katern
Fragment.
- 32** Register van terechtzittingen van de rechtbank van enkele politie.
1812-1838 1 band

33Répertoires 1811, 1813-1837.
1811-1837

26 banden